

Ornitologické pozorovania

Ornithological observations

Ďalšou časťou Ornitologických pozorovaní pokračujeme v publikovaní avifaunistických materiálov z územia Slovenska. Údaje sú spracované rovnako ako v predchádzajúcich častiach, ktoré vyšli v časopise Tichodroma. Aj v tejto časti Ornitologických pozorovaní uverejňujeme niektoré staršie údaje z rôznych rukopisných archívnych materiálov. Ide o údaje z lokalít, ktoré zanikli, alebo zmenili svoj pôvodný charakter.

- *Acrocephalus schoenobaenus*: výskyt spievajúcich samcov (teritoriálne vtáky) v inundačnom pásme Dunaja pred výstavbou vodného diela (v rokoch 1984 až 1992): Šamorín (7969) dunajský ostrov (rkm 1846 – 1847) 20. 7. 1984 a 30. 5. 1987 spieva 1 ex.; Horný Bar – Šuťany (8070) ostrovy naproti obci (rkm 1831–1833) 5. 5. 1984 spieva 5 ex., 14. 7. 1987 spievajú 2 ex.; Bodíky (8170) tzv. „bodicka brána“ a okolité ostrovy (rkm 1825–1828) 9. 5. a 13. 5. 1984 v mozaike močiarnych lokalít spieva najmenej 8 ex., 30. 4. 1987, 28. 4. a 18. 6. 1988, 9. 5. a 18. 5. 1989, 1. 7. 1990, 26. 5. 1991 a 3. 5. 1992 spieva niekoľko ex.; Baka (8170, 8171) „Ostrov orliakov morských“ a okolité ostrovy (rkm 1821 – 1825) 26. 5. až 22. 7. 1984 v mozaike močiarnych lokalít spieva najmenej 6 ex., 17. 7. 1986 spieva niekoľko ex. a v úseku „Pörös“ pár kŕmi vylietané mláďatá, 18. 5. až 6. 7. 1988 spieva niekoľko ex., 26. 4. a 4. 6. 1989 spieva niekoľko ex. a na ostrove „Kalap“ hniezdo s 5 ks násadou, 14. 7. 1991 spieva niekoľko ex.; Gabčíkovo (8171) ostrov „Ercséd“ a priľahlé rameno „Ispányos“ (rkm 1812 – 1816) 25. 4. 1984 v mozaike močiarnych lokalít spieva najmenej 10 ex., 26. 4. 1985, 22. 6. 1986, 16. 7. 1987 a 21. 6. 1988 spieva niekoľko ex., ostrov „Foki“ 20. 6. 1987, 13. 5. 1989 a 22. 5. 1992 spieva 3 – 8 ex.; Kľúčovec (8272) ostrov naproti obci (rkm 1802) 15. 5. 1990 spieva 1 ex.;
- Čičov (8272) inundácia naproti „Čičovskému mŕtvemu ramenu“ 15. 6. 1990 hniezdiaci pár, 16. 5. 1992 spieva 1 ex. Všetko – P. Rác.
- *Asio otus*: hniezdenie na „Močianskom ostrove“ pri Moči (8276) v heterogénnej kolónii *Ardea cinerea*, *Nycticorax nycticorax*, *Phalacrocorax carbo* a *Corvus frugilegus*: 12. 5. 1985 pozorované 4 vylietané juv. – A. Stollmann & P. Binder; 6. 6. 1986 pozorované 2 vylietané juv. – M. Bohuš; apríl 1990 nájdené 4 hniezda (myšiarky sedia na násadách), z toho jedno hniezdo s 5 ks násadou bolo na zemi pri kmeni stromu (foto in Harvančík 2009: 51), pri ďalšej kontrole bola násada opustená – S. Harvančík & J. Chavko; 15. 6. 2005 pozorovaný 1 vylietaný juv. – J. Gúgh & J. Lengyel. Gabčíkovo (8171) ostrov „Isztragov“: apríl 1995 myšiarka ušatá sedí na násade v hniezde vrany – A. Darolová.
- *Ciconia nigra*: hniezdenie v poľných stromoradiach a v brehových porastoch Malého Dunaja a Vážskeho Dunaja: Komárno (8274) ostrov „Apáli“: 24. 4. 1989 obsadené hniezdo (bocian sedí na násade) neskôr nekontrolované, 1. 6. 1994 hniezdo obsadené (bocian vyletel z hniezda) neskôr nekontrolované, 25. 5. 1995 hniezdo obsadené (bocian sedí na násade) neskôr nekontrolované, 12. 7. 1997 v hniezde 4 vyspelé mláďatá, 13. 7. 1998 v hniezde 2 vyspelé mláďatá – všetko M. Bohuš; Kolárovo (8174) ľavobrežný brehový porast Vážskeho Dunaja pod mestom: 2005 hniezdo s 3 mláďatami – M. Galovič; Malinovo (7869) brehový porast Malého Dunaja pri tzv. hati: 27. 7. 2005 hniezdo s 3 mláďatami, 2005 a 2006 pár nehniezdi, 21. 7. 2007 v hniezde 3 mláďatá (v septembri 2007 hniezdo spadlo), 2008 pár sa na lokalitu vrátil, ale k výstavbe nového hniezda nedošlo – všetko V. Prachár; Orechová Potôň – Lúky (7971) brehový porast Malého Dunaja severovýchodne od obce: 2002 obsadené hniezdo (informácia miestnych poľovníkov) pre vysokú vodu

- nekontrolované – S. Vongrej, 10. 4. 2005 obsadené hniezdo (obielené od trusu) ale bez hniezdenia, 14. 7. 2006 v hniezde 2 mláďatá (v zime 2006/2007 hniezdo spadlo), 2007 pár si postavil na lokalite nové hniezdo ale nezahniezdil (vyrušovanie rybármi) – V. Prachár; Jahodná (7972) brehový porast Malého Dunaja v meandri juhovýchodne od obce: 6. 8. 2005 hniezdo s 3 mláďatami, v nasledujúcich rokoch lokalita nebola obsadená – V. Prachár; Blahová (7871) brehový porast Malého Dunaja v meandri „Madarász“: 2. 8. 2006 hniezdo (na dube) s 1 vyspelým mláďaťom (kadáver druhého mláďaťa pod hniezdom), 2007 na hniezdom strome je postavený poľovnícky posed (bociany čierne lokalitu opustili) – V. Prachár; Lehnice (7970) dve hniezda (jedného páru) v poľnom vetrolame a v príľahlom poľnom lesíku severozápadne od obce: 2012 vyvedené 4 mláďatá, 2014 vyvedené najmenej 2 mláďatá, v nasledujúcich rokoch lokalita nebola obsadená – F. Szkuby & J. Chavko & J. Šíbl & K. Bacsá; Pataš (8171) poľné topoľové stromoradie južne od obce: 11. 4. 2015 obsadené hniezdo (obielené od trusu) neskôr nekontrolované – J. Chavko, 17. 5. 2019 hniezdo obsadené len 1 bocianom čiernym – P. Rác; Veľký Meder – Ižop (8172) brehový porast Čilizského potoka pod obcou: 11. 7. 2017 hniezdo (staršia stavba) s 3 mláďatami – J. Šíbl, 17. 8. 2018 v hniezde už len 1 mláďa (najstaršie mláďatá hniezdo už opustili) – K. Bacsá, 8. 6. 2019 pod hniezdom je slabo obielené od trusu (na hniezdo sa vrátil asi len 1 bocian čierny) – J. Šíbl; Gabčíkovo (8171) dve hniezda (jedného páru) v poľnom lesíku pri odpadovom kanáli vodného diela a v blízkom poľnom topoľovom stromoradí južne od mesta: 10. 6. 2017 obsadené hniezdo (čerstvo postavené, bocian vyletel z hniezda) neskôr nekontrolované – Z. Fekete, 11. 6. 2018 hniezdo nie je obsadené – P. Rác, 28. 5. 2019 obsadené hniezdo v poľnom stromoradí (bocian sedí na násade) neskôr nekontrolované – Z. Fekete.
- *Circus aeruginosus*: apríl 1995 Kalinkovo (7969) 1 teritoriálny pár v trstinách na zdrži Dunajského vodného diela – M. Noga.
 - *Coracias garrulus*: 17. 5. 1948 – 2 ex., 2. 7. 1952 – 1 ex., 9. 5. 1954 – 4 ex. na ostrove „Apáli“ pri Komárne (8274); 27. 6. 1952 – 1 ex. pri Kameničnej (8174); 10. 5. 1956 – 2 ex. (svadobné lety) v PR „Malý ostrov“ pri Kameničnej (8174); 31. 7. 1949 chytený 1 juv. ex. na lokalite „Šištag“ pri Komárne (8274). Všetko – A. Stollmann.
 - *Dendrocopos medius*: nálezy hniezd v podunajských lužných lesoch: 15. 4. 1981 Baka (8170), 28. 4. 1984 Vojka nad Dunajom (8070), 9. 5. 1984 Bodíky (8070), 11. 4. 1990 Baka (8171), 10. 4. 1993 Baka (8170), 18. 4. 1999 Bodíky (8070) vždy obsadená hniezdna dutina (v neprístupných suchých konároch a kmeňoch), 23. 5. 1981 Horný Bar – Šuľany (8070), 23. 5. 1986 Šamorín (7969), 29. 5. 1988 Baka (8170), 7. 5. 1989 Horný Bar – Šuľany (8070), 6. 5. 1990 Čičov (8272), 16. 5. 1992 Čičov (8272), 17. 5. 1992 Zlatná na Ostrove (8273), 21. 5. 1992 Bodíky (8070), 21. 5. 1995 Bodíky (8170), 23. 5. 1998 Bodíky (8070), 28. 5. 1999 Bodíky (8070), 19. 5. 2001 Čičov (8272), 6. 5. 2002 Bodíky (8070), 28. 5. 2004 Bodíky (8070) vždy pár kŕmi mláďatá v neprístupných dutinách. Všetko – P. Rác.
 - *Haliaeetus albicilla*: 4. 12. 2006 Orechová Potôň – Lúky (7971) čerstvo postavené hniezdo adultným párom v lužnom lese pri Malom Dunaji, priebeh hniezdenia: 2007 pár na hniezde ale bez hniezdenia (vyrušovanie), 2008 pád hniezda (vývrat hniezdného stromu) pravdepodobne v čase inkubácie, 14. 2. 2009 na lokalite je postavené nové hniezdo (adultný pár krúži nad porastom) ale hniezdenie neúspešné (plašenie kormoránov na nocovisku strelbou), 2010 pár nehniezdi (vyrušovanie), 2. 4. 2011 hniezdo spadnuté (hniezdna lokalita zanikla) – všetko V. Prachár; 8. 6. 2012 Komárno (8274) čerstvo postavené hniezdo adultným párom v lužnom lese Vážskeho Dunaja, priebeh hniezdenia: 2012 vyvedené 2 mláďatá, 2013 vyvedené 2 mláďatá, 2014 vyvedené 2 mláďatá, 2015 vyvedené 2 mláďatá, 2016 vyvedené 1 mláďa, 2017 vyvedené 1 mláďa, 2018 vyvedené 2 mláďatá – M. Bohuš & M. Deraj & J. Lengyel; máj 2015 Nové Osady – Sedín (7871) čerstvo postavené hniezdo adultným párom v lužnom lese pri Malom Dunaji, priebeh hniezdenia: 2015 vyvedené najmenej 1 mláďa, 2016 opustená násada (ťažba dreva), 2017 a 2018 hniezdo neobsadené (blízke golfové ihrisko) – všetko J. Chavko.
 - *Charadrius dubius*: 3. 6. 1960 Gabčíkovo (8171) adultný pár vodi mláďatá v prachovom šate (1 mláďa fotografované) na štrkovej navážke pri mítvom ramene „Rákászó“ – Z. Kux, 15. 7. 1984 Gabčíkovo (8171) adult. pár vodi 3 mláďatá v prachovom šate na štrkovej navážke pri prístave, 30. 7. 1988 Bodíky (8070) adult. pár vodi 1 mláďa v prachovom šate na štrkovej lavici v ramennej sústave – P. Rác, 10. 6. 1989 Moča (8276) 4 ks násada na štrkovom brehu „Močianskeho ostrova“ – M. Bohuš, 13. 8. 2000 Kližská Nemá (8272) adult. pár vodi 1 mláďa v prachovom šate na štrkovom

brehu Dunaja – P. Rác, 9. 7. 2002 Baka (8171) pozorovaných 8 párov a medzi nimi 1 mláďa v prachovom šate na štrkovej lavici Dunaja – J. Lengyel, 17. 7. 2002 Vojka nad Dunajom (8070) adult. pár vodi 3 mláďatá v prachovom šate na štrkovej lavici Dunaja – P. Rác. Historický nález hniezda: 25. 5. 1890 Hamuliakovo (7969) 4 ks násada – leg. G. Ertl (Ertl Gusztáv to-jásgyűjteményének jegyzéke. Manuskript depon in Magyar Természettudományi Múzeum, Budapest).

- *Milvus migrans*: 28. 6. 1991 Veľké Blahovo (7971) hniezdo s 1 juv. v páse topoľov pri „Veľkoblahovských rybníkoch“ v agrocnóze (mláďa bolo z hniezda vystrelené) – S. Harvančík & L. Šnírer & A. Dúbravský; 8. 7. 1994 Bratislava – Jarovce (7968) „Sysťovské polia“ pozorovaný adultný pár s 2 čerstvo vyvedenými mláďatami (vtáky museli vyhniezdiť v blízkom vetrolame v agrocnóze) – J. Chavko & J. Somogyi; 11. 5. 2004 Vrbová nad Váhom (8174) adult. ex. s korisťou dosadá na hniezdo (v ktorom boli pravdepodobne už malé mláďatá) v brehovom poraste „Listového jazera“ – J. Lengyel & M. Kúdela & J. Hajdú & I. Vincze; 3. 7. 2006 Malinovo (7869) hniezdo s 3 mláďatami pred vyletením (2 mláďatá už sedia vedľa hniezda) v brehovom poraste Malého Dunaja v meandri nad obcou, 29. 6. 2007 na hniezde 1 vyspelé mláďa, 22. 4. 2008 na lokalite sa zdržuje len 1 haja tmavá a v nasledujúcich rokoch lokalita nebola obsadená (2012 zánik lokality ťažbou); 21. 5. 2006 Blahová (7871) obsadené hniezdo (1 ex. sedí na hniezde, druhý na hniezdo dosadá) v brehovom poraste Malého Dunaja v meandri „Madarász“ (5. 8. pri hniezde 2 už vyletené mláďatá), v nasledujúcich rokoch hniezdo nebolo obsadené (v roku 2009 sa na lokalite zdržovala 1 haja tmavá); 29. 4. 2008 Horné Mýto (7972) obsadené hniezdo (haja sedí na násade) v brehovom poraste Malého Dunaja v meandri severozápadne od obce, neskôr opustené (13. 8. pod hniezdom škropina z vajca a 10 m od hniezdného stromu je čerstvo postavená rybárska búda), v roku 2009 lokalita nebola obsadená – všetko V. Prachár. Uvádzané prípady hniezdenia dokumentujú rozptyl

hniezdnej populácie haje tmavej do okolitej krajiny po výrube dunajských luhov. Hniezdenie v brehových porastoch Malého Dunaja začiatkom 1980-tých rokov nebolo známe (Rác 1998). Doplnky k hniezdeniu haje tmavej v podunajských lužných lesoch (pozri Rác 2015): 30. 6. 1987 Bratislava – Podunajské Biskupice (7868, 7968) ostrov „Kopáč“ (rkm 1861 – 1862): hniezdo s 3 mláďatami asi 5 – 6 dní pred vyletením (krúžkované krúžkami S. Harvančíka), 3. 5. 1988 Bratislava – Podunajské Biskupice (7969) lužný les pri horárni „Gaitz“ (rkm 1857 – 1858): obsadené hniezdo (nekontrolované, haja vyletela z hniezda) – všetko J. Chavko, apríl 1991 a 1995 Bratislava – Čunovo (7969) „Ostrovne lúčky“: pozorovaný 1 teritoriálny pár – J. Somogyi. Corrigenda: Bratislava – Podunajské Biskupice (7868, 7968) ostrov „Kopáč“ (rkm 1861 – 1862): v Ornitologických pozorovaniach (Sárossy 2005, Rác 2015) došlo v dátume krúžkovania mláďat na tejto lokalite k chybe: namiesto 17. 6. 1988 má byť správne 30. 6. 1987 (o rok skôr). V roku 1988 tam bolo tiež nájdené hniezdo s 3 mláďatami (pozri Rác 2015), ktoré ale neboli krúžkované.

- *Prunella modularis*: 1. 6. 1961 Bodíky (8070) hniezdo s čerstvou 4 ks násadou – B. Matoušek.
- *Troglodytes troglodytes*: 2. 6. 1961 Bodíky (8070) 2 × 6 ks násady, hniezda v spleti popínavých rastlín 60 a 180 cm vysoko – B. Matoušek.

Literatúra

- HARVANČÍK S. 2009: Sovy Slovenska vo fotografii. — Dansta, Urmince.
- RÁC P. 1998: Poznámky k práci „Vtáky slovenského úseku Dunaja a Žitného ostrova“. — Tichodroma 11: 217–243.
- RÁC P. (ed.) 2015: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 27: 136–139.
- SÁROSSY M. (ed.) 2005: Ornitologické pozorovania. — Tichodroma 17: 122–123.

Zostavil: **Peter Rác**

Došlo: 15. 1. 2020

Online: 24. 1. 2020